

Recenze a zprávy o literatuře

Jan Michálek–Michal Lutovský: **Hradec u Němčtic. Sídlo halštatské a raně středověké nobility v česko-bavorském kontaktním prostoru** – Hradec bei Nēmčtice. Ein Herrensitz der Hallstattzeit und des frühen Mittelalters im böhmisch-bayerischen Kontaktraum. Strakonice–Praha 2000. Díl 1. Text 375 stran, obrázky, plány a fotografie v textu, 64 barevných fototabulek v závěru; Díl 2. Obrázky, tabulky 1–209; Díl 3. Plány 1–65.

Svým obsahem představuje tato práce významný počín jihočeské archeologie. Lokalita je známa od sklonku 19. století a první zprávy a publikace nálezů ze sběrů i výkopů přinesli již J. V. Želízko a B. Dubský. V 80. a 90. letech 20. století se díky systematickému plošnému odkryvu a leteckému snímkováním podařilo získat celou řadu nových poznatků. Necelá jedna desetina prozkoumané plochy poskytla důležité informace o vzhledu, charakteru zástavby i způsobu zániku Hradce v obou hlavních obdobích, ve kterých byla tato lokalita osídlena (pozdní doba halštatská a střední doba hradištní).

Po předmluvě autorů (s. 7) následuje popis přírodních podmínek lokality a jejího širšího okolí (s. 9–14) a topografická situace lokality, přehledně zobrazená na blokdigramech terénního reliéfu (s. 15–18). Ve třetí kapitole je shrnuta více než stoletá historie výzkumů na Hradci, doplněná pro ilustraci ukázkami starší i současně dokumentace (s. 19–24). Čtvrtá kapitola přináší přehled sond z výzkumů Muzea středního Pootaví v letech 1982–1983, 1988–1989 a 1998, jejich ploch, objektů, jejich interpretaci a datování (s. 25–44). V páté kapitole je pak zpracován katalog nálezů ze sběrů i výzkumů z let 1891 až 1999 (s. 45–124).

V dalších čtyřech kapitolách jsou již hodnoceny nálezy a osídlení z jednotlivých období. Na třech polohách uvnitř hradiště a v jeho severním a západním okolí byly zjištěny koncentrace pozdně paleolitické štipané industrie. Všechny tři kolekce byly shledány jako kulturně homogenní a použité druhy surovin prozrazují západní kontakty (s. 125–132). Na dalších stránkách je hodnocen halštatský dvorec (Herrenhof), který byl vymezen příkopem s vnitřní palisádou (s. 133–186). Zástavba se koncentrovala těsně u vnitřní strany palisády při severním, severozápadním a západním obvodu. Soudobé osídlení bylo zjištěno také vně opevněného areálu. Součástí kapitoly je podrobná analýza hmotné kultury, úvaha o funkci a postavení lokality v regionu středního Pootaví, jeho srovnání s podobnými lokalitami v Čechách a nastínění možného napojení tohoto prostoru na Podunají. V osmé kapitole jsou v krátkosti hodnoceny ojedinělé nálezy keramiky z časně a mladé doby laténské (s. 187–188). Devátá kapitola je zaměřena na rozbor a hodnocení raně středověkého osídlení Hradce (s. 189–234). Bylo zjištěno, že raně středověké opevnění takřka věrně kopírovalo průběh pozdně halštatské hrady. Je zde popisována podoba tohoto opevnění i charakter a intenzita osídlení v jednotlivých částech hradiště, zhodnoceno jeho postavení ve struktuře osídlení středního Pootaví, podrobně je hodnocena hmotná kultura a na základě nálezů i náleзовých situací je předložen model násilného zániku tohoto objektu někdy na přelomu 9. a 10. století.

Další část práce tvoří soubor odborných příloh (s. 235–302). Jsou zde publikovány analýzy uhlíků (J. Beneš), kamenných surovin (V. Daněček), lidských pozůstatků (M. Dobisíková), surové tuhy a tuhové keramiky (V. Kratochvíl–J. Rost), dále je zde geologický posudek (J. Machart), výsledky geodetického a geofyzikálního průzkumu (A. Majer), posouzení paleometalurgických nálezů (K. Nováček), archeobotanických nálezů (E. Opravil), osteologického materiálu (J. Petříčková), mazanice (P. Vařeka) a skla (N. Venclová). Nedílnou součástí práce je obsáhlé německé resumé (s. 303–345).

MAREK PARKMAN

Přemyslovský stát kolem roku 1000. Sborník vydaný Na paměť knížete Boleslava II. († 7. února 999), uspořádal L. Polanský, I. Sláma, D. Třeštík, Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2000, ISBN 80-7106-272-3, 377 str.

Sborník obsahuje 22 příspěvků českých, slovenských, německých a polských autorů, kteří se ve svých příspěvcích věnují osobě českého knížete Boleslava II., období jeho vlády a s tím souvisejícím problémům. Vycházejí z písemných, ale také archeologických pramenů.

Jiří Sláma – *Český kníže Boleslav II.* Autor se ve svém příspěvku zabývá narozením, životem a smrtí tohoto významného českého knížete. Zmiňuje se o rodičích, sourozencích, ale také manželkách a dětech Boleslava II. Jiří Sláma analyzuje příčiny počínající krize českého státu ve středoevropských souvislostech.